

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1245314/3

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו

לפני כבוד הדיינים:

הרב צבי בן יעקב – אב"ד, הרב יצחק הדאיה, הרב משה בצרי

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד אופק תבור)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד טו"ר יהודה אבלס)

הנדון: כתובה באישה שאינה נוהגת בצניעות אך אינה חורגת מהתנהגות המקובלת במקומה

פסק דין

בפנינו תביעת האישה לכתובתה.

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך ט"ז באדר תשע"ז (14.3.17), ומנישואין אלה נולדה בת משותפת אחת בשם [א].

בתאריך ו' באייר תש"פ (30.4.20) תבע הבעל גירושין, כשבכתב התביעה הוא מצייין: "גירושין לא מסתדרים".

הצדדים התגרשו כדמו"י בתאריך כ"א בחשון תשפ"א (8.11.20), ובהתאם לאמור בפרוטוקול, נושא הכתובה נותר להכרעת ביה"ד.

טענות האישה

בתאריך א' בסיון תש"פ (24.5.20) קיים ביה"ד קדם דיון (עקב הקורונה התקיים הדיון בנוכחות שני דיינים בלבד). במסגרת הדיון העלתה האישה טענות כנגד הבעל, אך יחד עם זאת רצתה לנסות ולמצות הליך של שינוי ושלום בית. האישה התלוננה על אלימות מילולית, השפלות, איבוד שליטה, אלימות של שבירת דברים בבית (שורה 5 לפרוטוקול הדיון) וחוסר יציבות ושתיית אלכוהול על בסיס יומי (שורה 13 לפרוטוקול), נצטט מדברי האישה בדיון, לרוב חשיבותם לנדו"ד, ובהם גם תשובות של הבעל:

"האישה: זה סוג של רציתי להפנות אותו לסיוע, מתעצבן, יש לו פתיל קצר, יש תמונה של החתונה שלנו לקח אותה פתח את החלון של הסלון וזרק אותה, ניפץ שתי תמונות שלי ושל הבת שלי שבר לי את משקפי שמש, דורשת טיפול.

ביה"ד: מה אתה מבקש טיפול או להתגרש?

האישה: הוא צריך מעבר לסיוע כאן, אני מטופלת אצל העובדת סוציאלית ברווחה, מדברת איתה פעמיים בשבוע, התחנתי על מנת להביא ילדים לעולם, אני אישה פשוטה חרוצה מטפלת בילדה שלי רצתי להתחיל להקים קן משפחתי, לא רציתי להגיע לכאן, התחנתי אליו זה שנים, כל העולם דיבר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אתו, מודעים לבעיה הזאת, זה סוג של התמכרות הוא יודע מה אני מדברת, להגיד לי שאני לא שווה כלום, אני סמרטוט ליד הילדה שלי.

[...]

האישה: הוא לא מדבר איתי, לא מקיים איתי יחסי אישות שהוא כועס עליי, יכול לא לדבר איתי שבועיים, נתתי לו הזדמנויות הרבה אבל זה יותר גרוע, אני לא רוצה להתגרש, התחתנתי על מנת להקים בית.

ביה"ד: אנחנו נפנה אתכם אתה תשתף פעולה?

הבעל: ניסיתי לשתף פעולה אבל אני חסר אונים, ניסינו, אבל בגלל הקורונה זה נפסק, גם היא צריכה לעשות דברים.

האישה: אומר עלי שאני סמרטוט, אני מנקה כל יום את הבית, עשיתי לו הרבה טוב, מחזיר לי כפיות טובה, זה פשוט אילוף, אני מטופלת דרך הרווחה.

ביה"ד: ניתן לכם החלטה על הפנייה לשם.

האישה: רוצה לקבל יחס אהבה וכבוד מהבעל.

הבעל: גם אני רוצה לקבל יחס, אני לא מדבר, זה סתם מיותר.

האישה: תציג, תגיד את הדברים, אני מבשלת לך דואגת לך, חשוב לי קידוש בבית, כבר כמה חודשים לא עושה לי קידוש, עוזב אותי לבד לאכול בבית.

הבעל: אני גם בבעיות, היא מפעילה עלי לחץ, ירדתי במשקל אני לוקח כדורי הרגעה.

ביה"ד: אני מפנה אתכם לרווחה.

האישה: רציתי להשמיע את הדברים שעל הלב שלי, קשה לי, אני עושה הרבה דברים, אמר לי כמה פעמים תעופי מהבית תלכי לאמא שלך בדרום, אני רוצה שלום בית אמיתי, רוצה כבוד מבעלי, אהבה, שלושה חודשים לא ישן איתי, אי אפשר בכוח.

הבעל: יש סיבה לכול דבר.

האישה: צריך להתמודד עם דברים.

הבעל: גם את מרחיקה אותי מהמיטה.

האישה: יש סיבה, אם אתה מגיע שתוי למיטה אז אני מרחיקה אותך, לא מוכנה שהילדה תגדל לתוך אלימות מילולית בבית, מקלל אותי לידה, שותה לידה, היא לא צריכה לראות את כל הדברים האלה, רוצה שלום בית אמיתי, יש לי רגשות אליך, נתתי לך את כל כולי, גם המצב לאור הנגיף הוסיף לבעיות בבית והמצב הכלכלי הוסיף.

ביה"ד אכן התרשם שמדובר באישה טובה, אוהבת את בעלה, שרוצה לעשות ככל יכולתה לשמור על שלמות הבית, ולכן ביה"ד הפנה את הצדדים ליעוץ, אך ללא הועיל.

בתאריך ד' באלול תש"פ (24.8.20) קיבל ביה"ד מכתב מהאישה, בו היא מתארת את הסבל שהוא מנת חלקה. קללות, התפרצויות זעם, שבירת דברים. היינו סבורים שבסיום המכתב תבקש האישה גירושין לאלתר, אך לא, כך היא כותבת:

"הוא התחיל טיפול דרככם לא מזמן, וכל פעם מאיים שלא ילך, אבל ההתנהגויות עדיין קיימות, ואני כל פעם מוותרת, מבליגה [...] אני אוכדת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עצות, ואם זה לא ישתנה, הוא דוחף אותי להתגרש כמו שהוא באמת רוצה, אבל ככה אני לא מוכנה לחיות.”

ביה"ד מוכרח לציין את אורך הרוח של האישה שניכר שהיא מעוניינת לשמור על שלמות הבית. אכן ביה"ד התרשם מדברי האישה ומדברי הבעל, שהבעל סובל מהתפרצויות זעם, שובר וזורק דברים, שותה אלכוהול על בסיס יומי, מעשן סמים וכו', והאישה - כל מעיינה לשלמות המשפחה.

לאור הנסיבות ניתן לקבוע כי אישה זו ראויה לפי כל קנה מידה למלא כתובתה.

טענות הבעל להפסד כתובה

מנגד הציג הבעל בפני בית הדין מספר טענות להפסיד את האישה את כתובתה:

1. האישה מורדת מתשמיש.
  2. האישה הגישה נגדו תלונות שווא במשטרה.
  3. האישה עושה מעשי כיעור.
- נדון בטענות הבעל לאחת, וניווכח שאין בטענותיו ממש.

מורדת

הבעל טוען שהאישה מורדת מחיי אישות ומטעם זה יש להפסידה כתובה. בית הדין לא מוצא ממש בטענה זו. אכן האישה אמרה שלא הייתה מוכנה לקיים יחסי אישות, אך הסבירה שמדובר באופן שהבעל נכנס למיטה שתוי כלוט. והצדק איתה בהתנהגות זו, ובכך לא נעשתה למורדת. בנסיבות אלו ניתן לקבוע כי אכן האישה עשתה את המעשה הנכון.

תלונות שווא

הבעל טוען שהאישה הגישה נגדו תלונות שווא במשטרה ומטעם זה יש להפסידה כתובה. גם טענה זו אינה מתקבלת. שתי התלונות שהגישה במשטרה לא היו תלונות שווא. ניתן להניח כי האישה אכן פחדה מהתנהגותו המתפרצת של האיש, ואף אם היה אירוע שהאיש נשרט ללא כוונה על ידה, אין זה מהווה סיבה להפסד הכתובה. האישה התנהגה מעל ומעבר בנסיבות החיים הקשות במחיצת הבעל, עשתה כל יכולתה לשמור על שלמות הבית, למרות הבעייתיות הגדולה בהתנהגות הבעל, תמיד קיוותה שישתנה.

מעשי כיעור

הבעל טוען שהאישה עושה מעשי כיעור ומטעם זה יש להפסידה כתובתה. גם בטענה זו אין ממש כפי שנבהיר להלן. טוען הבעל שהאישה עושה מעשי כיעור בכך שהיא מעלה לפייסבוק שלה תמונות שלה עם בגד ים, ולכן הפסידה כתובתה. האישה אמרה שכאשר הבעל אמר לה שזה מפריע לו, היא הסירה את התמונות.

בעניין טענה על מעשים מכוערים, יש לבחון את העניין "באשר הוא שם", היינו שיש להצביע על התנהגות החורגת מהנורמות המקובלות בקבוצת האוכלוסייה עליהם נמנים הבעל והאישה. לא יכול בעל שאינו חושש לאיסור נידה, או לחילול שבת, ולטעון שאשתו עוברת על דת בכך

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שמכשילה אותו באיסור נידה או מחללת שבת. כך גם בעל ההולך להתרחץ בחוף מעורב, וכל עניני הצניעות שלו מתנהלים לפי הנורמה של אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות, אינו יכול להתלונן על אשתו שאינה נוהגת לפי אמות מידה של אישה שומרת תורה ומצוות.

הגאון מטשיבין בספרו דובב מישרים (חלק א' סי' קכד אות ב'), דן בבעל שרוצה לגרש את אשתו מחמת שאינה מכסה ראשה, והכל יודעים שהבעל אינו מהמקפידים על-כך "ואך תואנה הוא מבקש". והביא הדובב מישרים דמיון לזה מהמבואר בשולחן ערוך חושן משפט סימן שצ"ג סעיף ג' (ומקורו מדברי הגמרא בב"ק מח"א), באישה אחת שנכנסה בבית שכנתה ללוש ולאפות, "והניחה ונתעלמו כדי שלא יביטו בה בעת לישתה ואפייתה, ובא עז של בעל הבית ואכל הבצק ומת, וחייבה חכמים לשלם דמיו", והיינו מפני שהיה לאישה לשמור שלא יינזק העז באכילתו, דהוה לה לאסוקי אדעתא שבעל הבית לא נשאר לשמור, וכמבואר הטעם שם בגמרא, שמאחר ונתן לה רשות ללוש, ובעת הלישה עשויה האישה לגלות זרועותיה, הרי בעל הבית צפוי לעזוב את המקום מפני הצניעות, ולכן האישה מעתה אחראית שבהמת בעל הבית לא תינזק מהבצק שלה. וכתב על זה הט"ז שם, וזה לשונו:

"כתב רש"ל, בעולם הרע במדינות הללו פולין ואשכנז, אין חוששין לזה לא אנשים ולא נשים, ואפילו בלא זה מגלין זרועותיהן, ואי אתא דינא כהאי גוונא פשיטא שהאישה פטורה. ואי טען בעל הבית שמשום צניעות הלך, נאמן בשבועת היסט. ואי נראה בעיני הדיין להיות מוחזק בכך להיות בודל עיניו מראות ברע, פשיטא דלאו כל כמיניה להוציא ממון."

מחדש הרש"ל דמאחר וסיבת האחריות של האישה, הואיל ובעל הבית ודאי יעזוב את החצר מטעמי צניעות, ולכן היא חייבת מעתה לשמור שבהמת בעל הבית לא תינזק, אם כן בעל הבית שידוע שאינו נשמר להיות עוצם עיניו מראות ברע, ואינו נמנע מלהיות במקום בו לא נשמרים גדרי הצניעות, יכולה האישה לסמוך על זה שלא יעזוב את החצר, ואם כן אחריות שמירת בהמת בעל הבית נשאת על בעל הבית. ומזה רוצה הדובב מישרים להסיק דגם בנידון שלפניו, כיון שידוע שהבעל אינו מהמקפידים, ואין חפצו בכיסוי ראש האישה, ואך תואנה מצא לו להתגדר בה כדי להוציא את האישה ולחייבה בקבלת גט, אין אנו מקבלים טענתו ואין אנו דנים בה דין עוברת על דת.

ואמנם הדובב משרים, לאחר שהביא את דברי הט"ז, כתב בהמשך: "ובפרט שברצונה שמהיום והלאה תלך כדרך נשים הצנועות, בוודאי לא חשיבה כעוברת על דת דיהיה מותר לגרשה", מכל מקום נראה מדבריו דאף אם לא הייתה מקבלת על עצמה ללכת בכיסוי ראש, לא היה דינה כעוברת על דת, ורק הוסיף טעם לשבח שבנדון שלו הסכימה לכסות הראש מכאן ולהבא.

וגם בנדון שלפניו, לא זאת בלבד שהאישה לא חרגה מההתנהגות המקובלת בחברה בה הם חיים, הנה לאחר שהבעל דרש זאת היא הסירה את התמונות בבגד ים, אף שלדבריה, וניכרים דברי אמת, בתחילה מאד שמח שהיא מעלה תמונות כאלה, אך לא הייתה מבחינתה כל בעיה להסרת התמונות.

האישה בנדו"ד הקריבה הרבה יותר מהסרת התמונות, וודאי הייתה מסכימה להסרתן. וכאמור, גם כשאינה מסכימה להסרת התמונות, אם מדובר בבעל שאינו שומר תורה ומצוות והדבר אינו מפריע לו, לא יכול לבוא בטענה של עוברת על דת. בפרט שבדיון שהתקיים וכן בכתב התביעה, לא התלונן על כך, ורק כעת עם תביעת הכתובה, מצא תואנה לטעון, ומשענת קנה רצון להישען עליה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וכך כתב גם הגרא"י וולדינברג זצ"ל (ציץ אליעזר חלק ז' סי' מח, פרק ג'), שהסיק מדברי הט"ז הנ"ל, וזה לשונו:

"דמכיון דלא הוחזק הבעל הזה להיות בודל את עצמו מלעבור על מצוות התורה, ואדרבא הוחזק להיפך, לאו כל כמיניה להוציא עבור טענתו זאת את אשתו ולהוציאה בלא כלום [...] יש בזה גם משום גדירת גדר בפני הפורצים שלא יעשו את התורה קרדום לחפור בה, למען הגשמת שרירות ליבם, ושלא ימצאו להם מקום להיאחו בקרני הדת, להיות נבל ברשות התורה, לבגוד באשת נעוריהם, ובפרט בדור פרוץ זה בעו"ה שרבים המה הבעלים הנותנים עיניהם בנשים אחרות ומואסים על ידי כך בנשותיהם ומחפשים כל מיני דרכים להפטר מהם ולהשאירם לאנחות יחד עם ילדיהם."

וכך גם נראה מדברי הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו יביע אומר (חלק ג' חלק אבן העזר סי' כא' אות יט') שאם נראה לביה"ד שכל מגמת הבעל לגרשה ואין טענתו כנה, אין לקונסה אף אם לא תאבה לתוכחות ביה"ד לכסות ראשה, וזה לשונו השייך לענייננו:

"[...] שאם לא כן, כל איש חופשי הנשוי עם חופשיה כמוהו, וייתן עיניו באחרת, יבוא בטענות כאלה להתעולל על אשתו להוציאה בעל כורחה ובלי כתובה, והיא לא תוכל לעמוד בדרישותיו פן תהיה לבוץ בעיני חבריהם וחברותיהם, ויוציא מחשבתו לפועל לגרשה בלי כתובה ובניגוד לרצונה, ונמצאנו מסייעים ידי עוברי עבירה לבגוד באשת נעוריהם וללכת אחרי שרירות ליבם ועיניהם."

ועיין גם מה שכתב הגר"ש ישראלי זצ"ל (משפטי שאול סי' ה) שדן בערעור על פס"ד של ביה"ד הרבני בחיפה שפסק: "כי התובעת הנ"ל חרגה מגדרי הצניעות המקובלים בזה שרקדה ריקודים סלוניים בלי נוכחות בעלה, כשאולם הריקודים מואר בתאורה אדומה וכו'", וביה"ד הרבני בחיפה פסק שהאישה דינה כעוברת על דת לעניין חיוב גירושין, אך לא הפסידה כתובתה מפני שלא התרה בה. הגר"ש ישראלי דחה קביעה זו מחמת חומר הראיות, דהיינו שלא היו ראיות ראיות (על פי ההלכה) שאכן רקדה ריקודים וכו'. ובתחילת דבריו, כתב וז"ל:

"אם אמנם בנוגע לדברים שנהגה בהם קלות ראש בדת משה וישראל בידיעת הבעל ובהסכמתו, ועכשיו לרגלי קטטות שנולדו ביניהם מעורר טענה זו כלפיה, יש מקום רב לומר שלא נזקק לו, כי דיני התורה לחיים ניתנו, ולא בכדי לתת יד לכל רשע ומנוול להשתמש בהם למלא תאוותו [...] אולם בכגון דא ודאי יש מקום להבחין גם בדרגות הקלקול והשחיתות. ואף שאנו רואים בבעל שאינו מקפיד בלבושה וכל כיוצא בזה מדברים שדשו בהם רבים והפך להם להיתר, מכל מקום אין לנו שום יסוד לומר שלא איכפת לו גם בדברים שקרבתם למעשה זנות הוא גדולה ביותר. ולסוג זה שייכים הריקודים הסלוניים הללו, כפי עדותם של העדים. וכהאי גוונא בגמרא סוף גיטין, שאמרו שם: רוחצת עם כל האדם סלקא דעתך? ופירשו התוס', אפילו אדם רע אינו סובל זה מאשתו."

לדאבון לב, בדורנו, שהוא דור פרוץ בהרבה, וכל הציבור שאינו שומר תורה ומצוות מעלה תמונות חשופות לפייסבוק, שאף אם אינו רשות הרבים גמורה - דין כרמלית ודאי יש לו, שכל העוקבים יכולים לראות את התמונות ולהגיב, ולצערנו בדור פרוץ זה, הואיל והם חיים בחברה שאינה שומרת תורה ומצוות - אין להחשיב את האישה כעוברת על דת. בפרט לאור העובדה שלאחר שהבעל ביקש ממנה היא הסירה את התמונות, ולדעתנו, כל בקשה של הבעל, הייתה מוכנה למלא, בעניין זה ובעניין אחר, ובלבד שייגמל מאלימותו ושיכרותו, ויהיה ביתם בשלום ושלוה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור האמור לעיל, ניתן לקבוע כי מדובר בבעל שתבע גירושין ללא כל עילה, ובית הדין מוצא חובה לציין כי ניתן לקבוע שמדובר במקרה מיוחד שאינו בא לפנינו כל יום – וכי האישה אינה אשמה בפירוק הבית, ולו באחוז אחד. האישה עשתה הכול למען השלום, ואנו מסופקים אם יש עוד הרבה נשים שהיו מוכנות להתגלגל כך עם בעליהן למען השלום, ולסבול מזעמו ושיכרותו. לכן אין ספק שהאישה זכאית למלוא הכתובה.

דא עקא, כידוע בעניין הכתובה אנו מתחשבים במכלול שלם של נתונים. מדובר בסכום של 520,000 ש"ח, שבנסיבות התיק שלפנינו ניתן לקבוע כי הוא סכום מוגזם ומופרז, ומדובר בנישואין של שלוש וחצי שנים, והבעל אינו מעשירי ארץ – נהג מונית בעיסוקו. ומנגד - בהתאם להסכם הממון בין הצדדים, האישה יוצאת מחיי הנישואין ללא כסף כלל.

לאור האמור ביה"ד מחייב את הבעל [ש' הנ"ל], לשלם לאישה [ל' הנ"ל] סך של 150,000 ש"ח עבור כתובה ותוספתה.

הואיל והוטל עיקול על כספי הבעל בבנק הפועלים, האישה רשאית לגבות סכום זה מהכסף הנמצא בבנק או בכל דרך אחרת שתמצא לנכון.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"ב בסיון התשפ"א (23/05/2021).

הרב משה בצרי

הרב יצחק הדאיה

הרב צבי בן יעקב – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה